

ВІДГУК

офіційного опонента на дисертаційну роботу

ГОЛОВАТЮК АЛІНИ КОСТЯНТИНІВНИ

«Семантичні архітектурні стереотипи громадського публічного простору міста»,

представлену на здобуття ступеня доктора філософії

з галузі знань 19 – Архітектура та будівництво

спеціальності 191 – Архітектура та містобудування

Актуальність обраної теми. Авторка слушно відзначає, що мінливі умови сьогодення, урбанізація міст, плинність соціальних стратифікацій і форм взаємодії людей, кліматичні, економічні і технологічні зміни суттєво впливають на формування та розвиток громадських публічних просторів сучасних міст. Розуміння і адаптація архітектурних уявлень до мінливого світу є глобальною проблемою сучасної архітектури.

Наукові положення, висновки і рекомендації дисертації обґрунтовуються науковою базою дослідження, у основі якої покладено праці вітчизняних та закордонних вчених у галузі теорії архітектури та містобудування, праці, присвячені вивченню соціальної еволюції і поведінкових механізмів в соціумі, дослідженню та проектуванню адаптивного архітектурного простору. А також соціологічним міжнародним відео-експериментом «Архітектура та щастя» про сприйняття різними людьми громадського публічного простору міста, як і впровадженнями у низку концептуальних і експериментальних проектів, які зайняли призові місця у вітчизняних і міжнародних архітектурних конкурсах, про що засвідчують отримані дипломи і нагороди та акти впровадження.

Достовірність основних положень обґрунтована розробленою загальною методикою комплексного дослідження громадського публічного простору міста, що позитивно впливає на відчуття людини в ньому, через взаємозв'язок визначених його складових «Місце», «Люди», «Мета» та «Дії», і об'єктів-мемів як містків у їх поєднанні і простору в цілому та позитивних емоцій у людини в ньому. Також проведеними соціологічними дослідженнями сприйняття публічного простору міста, що дозволило узагальнити екологічні, композиційні, морфологічні, когнітивні, функціональні та соціально-економічні характеристики простору у його сприйнятті.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у визначенні поняття «громадський публічний простір міста» як відділеної візуально і фізично окремими об'єктами, відкритої для всіх людей в будь-який час території, де відбуваються різні міські дії та події. Визначені характерні детермінації такої території через категорії – «Місце», «Люди», «Мета», «Дії» та поняття семантичних архітектурних стереотипів, як

об'єктів, фрагментів чи деталей, які несуть певне стійке смислове значення та визначають зміст і призначення певного громадського публічного простору міста і його сприйняття людиною, забезпечують його смислове наповнення.

Новими є впроваджені дослідницькі феномени – «об'єкти-меми», як цілісні об'єкти стійкого смислового надконтекстного значення. Принагідно авторкою здійснено класифікацію об'єктів-мемів за фізичною і ментальною категоріями за 10 ознаками.

Слід відмітити новизну проведення міжнародного соціологічного відео-експерименту «Архітектура та щастя», який виявив безпосереднє сприйняття різними людьми громадського публічного простору міста, що відобразилось у запропонованій графічній моделі громадського публічного простору міста з виділенням чотирьох складових – «Місце», «Люди», «Мета» та «Дії».

Сформульовані обґрунтовані принципи архітектурно-функціональної організації громадських публічних просторів міст – компільторності, атрактивності, багатофункціональності і різноманітності функцій і розміщення об'єктів-мемів в них.

Запропоновано оригінальні етапи «мемізації» об'єктів та визначальні характеристики 5 головних і 10 додаткових об'єктів-мемів.

Новизну складають і запропоновані авторкою прийоми архітектурно-функціональної організації громадських публічних просторів міст, які відображають емпіричні характеристики просторів, отримані у ході експериментальних досліджень.

Практичне значення дослідження мають рекомендації щодо архітектурно-функціональної організації громадських публічних просторів міст і розміщення об'єктів-мемів в них, які генеровано як екологічні, композиційні, морфологічні, когнітивні, функціональні та соціально-економічні.

Теоретичні положення роботи впроваджені в низці концептуальних і експериментальних проектів, що водночас свідчать про високий теоретичний рівень авторських пропозицій та практичну доцільність у їх використанні.

Оцінка наукових публікацій. Особистий внесок здобувача вагомий. Основні положення та результати дисертації отримані автором особисто. Тема і завдання широко висвітлені у публікаціях автора. За темою дослідження здійснено 11 одноосібних наукових публікацій та 1 у співавторстві. Результати дослідження доповідались на 6 наукових конференціях та пройшли належну апробацію.

Оцінка змісту, стилю та мови дисертації, її завершеності, оформлення. Зміст дисертації глибокий, речення продумані, основні положення праці викладені чітко і стисло без зайвих побічних уточнень. Стиль та мова дисертації добра. Робота завершена, висунута гіпотеза доведена конкретними переконливими аргументами, підтверджена експериментальними дослідженнями, впровадженням

міждисциплінарного матеріалу та методів дослідження, що складають оригінальність та не тривіальність дослідження, розкривають складну міждисциплінарну комплексну тему з багатьма складовими та критеріями.

Основні здобутки роботи.

Визначено та обґрунтовано поняття «громадський публічний простір міста» як відділену візуально і фізично окремими об'єктами, відкрити для всіх людей в будь-який час, де відбуваються різні міські дії і події, яка має характерні детермінації територію.

Визначено поняття «семантичні архітектурні стереотипи» як об'єкти, фрагменти чи деталі – символи, які несуть стійке смислове значення та визначають зміст і призначення певного громадського публічного простору міста і його сприйняття людиною, забезпечують його смислове наповнення.

Впроваджено і обґрунтовано поняття «об'єкти-меми», як цілісні об'єкти певного стійкого смислового значення, зрозумілі для всіх і які не потребують супроводу необхідними поясненнями та міським контекстом, є умовно надконтекстними семантичними архітектурними стереотипами, забезпечуючи смислове наповнення будь-якого громадського публічного простору міста і його сприйняття людиною, здатні адаптуватися під будь-який контекст.

Досліджено основні історичні періоди формування громадських публічних просторів міст, показано їх спадкоємний розвиток, сталі семантичні архітектурні стереотипи і об'єкти-меми. Визначено фактори впливу на формування громадських публічних просторів міст.

Розроблено загальну методику комплексного дослідження громадського публічного простору міста.

Встановлено 4 етапи «мемізації» об'єктів та визначено 5 головних і 10 додаткових визначальних характеристик об'єктів-мемів.

Здійснено класифікацію об'єктів-мемів за фізичною і ментальною категоріями та 10 ознаками. До фізичної категорії, віднесено ознаки, що детермінують їх фізичні особливості, а до ментальної – ознаки, що показують їх когнітивну складову за способом сприйняття, посиленням, джерелом виникнення та тривалістю «життя».

Сформульовано принципи архітектурно-функціональної організації громадського публічного простору міста. Запропоновано три загальні і три спеціальні принципи розміщення об'єктів-мемів в громадських публічних просторах міст.

Розвинуто прийоми архітектурно-функціональної організації громадських публічних просторів міст з розміщенням об'єктів-мемів в них.

На основі досліджень та практичних здобутків автора створено рекомендації щодо композиційної цілісності громадських публічних просторів міст через поєднання в їх

загальній відкритій композиції окремих місць із закритою композицією для забезпечення комфортного перебування різних людей.

Запропоновано застосування комбінацій у морфології нових об'єктів-мемів та площин і рівнів простору, їх когнітивної легкості через виділення кольором, матеріалом, штучним світлом об'єктів-мемів, як середовищних орієнтирів і атрактів; екологічної, соціальної і економічної атрактивності через поєднання природних і штучних компонентів в оздобленні, функціональне наповнення та рівномірний розподіл додаткових функцій, підтримання доступності для всіх і зручності різнотривалого перебування.

У роботі здійснено апробацію висунутих теоретичних припущень в концептуальних проектах організації громадських публічних просторів міст Києва, Бреста (Білорусь), Мадрида (Іспанія), Лондона (Великобританія), Масдара (ОАЕ), яка підтвердила їх дієвість, як для відкритих, так і закритих громадських публічних просторів.

Зауваження та побажання.

Суттєвих зауважень до роботи в цілому немає, хоча потребує вдосконалення фахова мова викладу, редакторська правка щодо окремих русизмів, що зустрічаються у роботі. Наприклад, термін «атрактор» трохи неокочирний, можливо, доцільніше звучав би просто «атракт», від якого атрактивний, атрактивність, атракції.

Однак, вказані зауваження у значній мірі стосуються радше загального стану архітектурної науки, зокрема, фахової термінології, аніж недоліків цікавої неординарної авторської роботи, яка не може у своїх рамках ліквідувати суттєві прогалини української архітектурної науки в цілому.

Дисертація архітекторки Головатюк А. К. «Семантичні архітектурні стереотипи громадського публічного простору міста», представлена на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 19 – Архітектура та будівництво спеціальності 191 – Архітектура та містобудування відповідає вимогам «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», зокрема пп. 5, 6, 7, 8, 9.

У роботі дотримано правил академічної доброчесності, всі посилання на цитовані джерела зроблені коректно, вичерпно та у повноті.

Загальний висновок

Виконанням поставленої наукової мети та відповідно завдань дослідження, доведенням сформульованої гіпотези, організацією та проведенням експериментальних досліджень, сформульованими чіткими та обґрунтованими

висновками авторка засвідчила досягнення високого рівня в оволодінні методологією наукової діяльності.

Робота архітекторки Головатюк Аліни Костянтинівни «Семантичні архітектурні стереотипи громадського публічного простору міста», представлена на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 19 – Архітектура та будівництво спеціальності 191 – Архітектура та містобудування, відповідає вимогам «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженому постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 та напрямку наукового дослідження освітньо-наукової програми КНУБА з вищезазначеної спеціальності.

Здобувач ГОЛОВАТЮК Аліна Костянтинівна заслуговує присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 19 – Архітектура та будівництво спеціальності 191 – Архітектура та містобудування.

Офіційний опонент,
доктор архітектури, доцент, професор кафедри
дизайну та основ архітектури
Національного університету
«Львівська політехніка»,
м. Львів

Криворучко Ю.І.

Підпис д. арх., доцента Криворучка Ю.І.
«засвідчую»

Учений секретар
Національного університету
«Львівська політехніка»

Брилинський Р.Б.